

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Kariyer Değerlerinin İncelenmesi

Yeliz ERATLI-ŞİRİN¹, Özge AYDIN¹

ORJİNAL ARAŞTIRMA

Öz

¹Çukurova Üniversitesi
Spor Bilimleri
Fakültesi
Adana/Türkiye

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin kariyer değerlerinin demografik değişkenlere göre nasıl şekillendiğini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın örneklemini Çukurova Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi bünyesinde bulunan antrenörlük, beden eğitimi öğretmenliği ve spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören 222 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Schein (1996) tarafından geliştirilen ve Halis (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan Kariyer Değerleri ölçeğinden yararlanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere ait demografik bilgiler yüzdelik ve frekans yardımı ile hesaplanmıştır. Araştırma verileri normal dağılım gösterdiği için parametrik testlerden bağımsız örneklem t- testi ve tek yönlü varyans analizi istatistikî tekniklerden yararlanılmıştır. Yapılan analizlerin sonucunda kariyer değerlerinde kendini gerçekleştirme, bir değer yaratma ve güç kazanma kariyer değerleri, öğrenciler tarafından önemli bulunmuştur. Saygınlık kazanma değeri ise öğrenciler tarafından en az önemli bulunan kariyer değeridir. Öğrencilerin cinsiyet değişkenleri ile kariyer değerleri boyutlarında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p>05$). Bir spor lisansına sahip olma, okudukları akademik bölümleri ve sınıf değişkenleri ile kariyer değerleri boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<05$). Aynı zamanda yaş değişkeni ile kendini gerçekleştirme, otonomi ve kariyer değerleri ölçek toplamında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlara dayanarak spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin kariyer değerlerinin, kendini gerçekleştirme, bir değer yaratma ve güç kazanma boyutlarında şekillendiği bulunmuştur.

Sorumlu Yazar:
Yeliz Eratlı ŞİRİN
Orcid ID: 0000-0002-
6143-1133

Anahtar kelimeler: Kariyer, Kariyer değerleri, Schein'in kariyer değerleri, Spor.

Investigation of Career Values of Faculty of Sports Sciences Students

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:

30.11.2020

Kabul Tarihi:

20.12.2020

Online Yayın Tarihi:

28.12.2020

Doi:

10.38021/asbid.833906

Abstract

The aim of this study is to determine how the career values of university students are shaped according to demographic variables. For this purpose, the sample of the study consists of 222 students studying at the department of coaching, physical education teaching and sports management within the faculty of sport sciences of Çukurova University. The career values scale, which constitutes the career values theory of Schein (1996) and adapted into Turkish by Halis (2016), was used as a data collection tool in the research. The demographic information of the students participating in the study was calculated with the help of percentage and frequency. Since the research data showed normal distribution, the independent sample t-test and one-way analysis of variance were used from the parametric tests. As a result of the analysis, self realization, creating a value and gaining power career values were found important by students in career values. Recognition value is the least important career value by students. No significant difference was found in the dimensions of students' gender variables and career values. Significant differences were found between having a sports license, academic departments and class variables and career values dimensions ($p < .05$). At the same time, a significant difference was found between the age variable and Self-Realization, Autonomy and career values in the scale total.

Keywords: Career, Career values, Schein's career values, Sports

* Bu çalışma 07-09
Kasım 2020 tarihinde
düzenlenen, 18.
Uluslararası Spor
Bilimleri Kongresinde
sözel bildiri olarak
sunulmuştur.

Giriş

Çağımızın gerektirdiği teknolojik ve ekonomik gelişmeler sonucunda gelişen iş alanı ve bunun yarattığı rekabetçi pazar ortamı, yaşam döngülerinin önemli bir kısmını iş ortamında geçiren bireyler yaratmıştır. İnsanlar, refah düzeyini arttırmak, yeni bir çevre edinmek ve gerekli ihtiyaçlarını karşılamak için sosyal ortamlarından çok iş ortamlarında vakit geçirmektedirler. Kariyer tercihi, gelişmekte olan ülkelerde ve ülkemizde gençlerin karşılaştığı en önemli sıkıntılardan ve en önemli karar alma durumlarından biridir. Gelişmekte olan ülkelerde ve ülkemizde en önemli sorunlardan bir tanesi genç nüfusun kariyer tercihi aşamasında yaşadığı zorluklardır. Kariyer hedeflerinin belirlenmesi sürecinde gençlere rehberlik edilmesi, yetenek ve becerilerine uygun mesleklere yönlendirilmesi en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Liyakatlı bireylerin yetiştirilmesinde bu aşama çok önemlidir. Çünkü kariyer tercihinin doğru ya da yanlış belirlenmesi yapılacak işte tatmini, motivasyonu, başarıyı direk etkilemektedir (Batur ve Adıgüzel, 2014). Kişinin kendi kendine algıladığı yetenek ve becerilerini, temel değerleri ile güdü ve ihtiyaçlardan oluşan kariyer değerleri olarak tanımlanmaktadır. Birbirini şekillendiren ve kişiye özgü olan bu uyum bireyin kariyer seçimini yönlendiren en önemli etkidir (Schein 1980). Literatürde yapılan çalışmalarda genç bireylerin bilgi donanımı, bu bilgi donanımı ile kariyer planında yer alan mesleğe duyduğu ilgi, sahip olduğu değerler ile elde edeceği tatmin gibi faktörler ve aynı zamanda bireysel özelliklerinin meslek seçimi kararı üzerinde etkili olduklarını ortaya koymaktadır. Bunların yanı sıra kişilerin sosyo-demografik özellikleri sosyo-ekonomik durumu ve aile etkisi gibi faktörlerde, ülkeler ve kültürler arasında değişkenlik göstermek ile birlikte, kişilerin meslek seçim tercihleri üzerinde çok büyük etkisi olduğu görülmektedir (Genç, Kaya ve Genç, 2007).

Bu açıklamalara dayanarak bu çalışmada Schein'in Kariyer Değerleri çerçevesinde Çukurova Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin, kariyer değerleri algılamaları incelenmiştir. Çalışma, öğrencilerin mesleki kariyer değerlerini belirlemek açısından önemlidir. Sporcu öğrencilerin kariyer değerleri algılarının belirlenmesiyle, sahip oldukları kariyer değeri algılarını tanıma fırsatı sağlayacaktır. Aynı zamanda sporcu öğrencilerin sahip oldukları değerlerin, kariyer tercihlerine nasıl bir yön verdiği konusunda bilgi sunacaktır. Aynı zamanda sporcu öğrencilerin önem verdiği kariyer değerlerini belirlenmesi bu değerlere uygun bir hedef çizmesi bağlamında da ayrı bir önem arz etmektedir.

Kavramsal Çerçeve

Kariyer kavramı, kişinin yetenekleri ve ilgilerindeki değişimler, iş alanında ilerlemesi, deneyim kazanması ve değerlendirmeleri olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan, 2003). Kariyer seçilen bir iş yolunda ilerlemek ve bunun sonucunda daha fazla deneyim ve yetenek kazanmak,

daha fazla sorumluluk üstlenmek ve daha fazla saygınlık elde etmek olarak da ifade edilebilir (Sansarcı, 2011). Başka bir tanıma göre kariyer, kişinin yaşamı boyunca işe ilişkin elde ettiği deneyim ve faaliyetler ile ilgili olarak algıladığı tutum ve davranışlar dizisi şeklinde tanımlanmaktadır (Can, 1997). Kariyer planlaması ise bir kişinin iş hayatında sahip olmak istediği uzmanlık ve iş başarısı; aynı zamanda kariyer hedeflerini belirlerken, kariyer yollarını analiz etme, olası işlemleri belirleme, başvurma ve elde etme süreci olarak tanımlanmaktadır (Kozak 2001).

Bireylerin yaptıkları işleri sevmeleri ve başarılı olmaları öncelikle eğitim hayatlarına bağlıdır. Eğitim hayatı bireyin gelecekte nasıl bir kariyere sahip olacağını belirleyicisidir. Üniversite eğitimine devam eden ve özellikle mezuniyet aşamasına gelen öğrenciler bir taraftan eğitimlerini sürdürürken diğer taraftan kendileri için uygun mesleği bulmak adına çaba göstermeye başlarlar. Özellikle günümüz koşullarında kariyer planlaması zorunluluk haline gelmiştir. Çünkü bireyler kariyer planları doğrultusunda yeterlilikler geliştirmeli, beceri edinmeli, çeşitli sınavlardan başarılı olmalı ve gerekli puanları almalıdırlar. Soysal ve Söylemez (2014), kariyer planlaması ile ilgili alınacak kararların, nasıl bir işte çalışılacağı ve bunun ne tür faydalar sağlayacağı gibi sorularla ilişkisi olduğunu ifade etmektedir. Alternatifler arasında yapılacak seçim hangi aşamada neler yapılması gerektiği ile ilgilidir. Bu bağlamda yazarlar, kariyer planlamasında bireysel ve kişisel özelliklerin göz önüne alınması gerektiğini belirtmektedir. Meslek seçimi, genç bireyin yaşamında vermek zorunda olduğu en önemli kararlardan birini oluşturmakta ve birçok faktörden etkilenen karmaşık bir karar verme sürecini içermektedir. Kariyer değerleri ile ilgili literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde bireylerin geçmişten edindikleri bilgi birikimlerinin ve bu birikimler sonucunda da ilgi duyulan mesleğe yönelmenin, sahip olduğu değerlerin etkisi ile aynı zamanda bireysel özelliklerinin (yaş, cinsiyet, kişilik, yaşam yeri vb.) ve aynı zamanda kişinin sosyo-ekonomik durumu ve aile etkisi gibi faktörler de genç meslek seçimi kararları üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur (Genç, Kaya ve Genç, 2007).

Murphy (2001), kariyer değerlerini (mesleki değerleri) ilerleme, özerklik, otorite, başkalarının yararına çalışmak, yaratıcılık, ekonomik ödüller, ekonomik güvenlik, yaşam stili, kişisel gelişim, fiziksel etkinlik, prestij, risk, sosyal ilişkiler ve sosyal etkileşim olarak sıralamaktadır.

Kariyer değeri, bireyin sahip olduğu yetenekleri, gereksinimleri keşfetmesi ve kendi değerlerini algılamasına göre kariyeri üzerinde yaptığı düzenleme ve şekillendirmelere dayanmaktadır. Buradan yola çıkarak, kariyer değeri bireyin kariyerinde “kendisini bulabilmesi” dir (Schein, 1990).

Kariyer değerleri üç temel bileşenden oluşmaktadır:

- Bireyin kendi algısına göre yetenekler ve beceriler (çeşitli iş arayışlarında elde edilen gerçek başarılarla dayanır)
- Bireyin kendi algısına göre motivasyonlar ve ihtiyaçlar (gerçek durumlarda ve başkalarından gelen geri bildirimlerde kendi kendine testler ve kendi kendine teşhis koyma fırsatlarına dayanır)
- Bireyin algısına göre tutumlar ve değerler (kendilik ile organizasyonun uygulamaları ve iş düzenlemelerindeki normlar ve değerler arasında karşıya gelinen gerçek durumlara dayanır (Erdoğan, 2004).

Günümüzde kariyer basamaklarının ilk adımı üniversite olduğu görülmektedir. Üniversitelerde okuyan sporcu öğrencilerin gelecekle için orta ve uzun vadeli hedeflerinin bulunması kariyer planlamaları açısından çok önemlidir. Bu çalışmanın amacı da spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin kariyer değerlerini bazı demografik değişkenlere göre nasıl şekillendiğini belirlemektir.

Materyal ve Metod

Araştırmada veri toplama aracı olarak kariyer değerleri ölçeği ve sporcu-öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular yer almıştır. Öğrencilerin kariyer değerlerini ölçmek için Schein (1996) 'in geliştirdiği ve Halis (2016) tarafından Türkçeye uyarlanan “Kariyer Değerleri Ölçeğinden” yararlanılmıştır. Halis (2016) çalışmasında kariyer değerleri için ayrı ayrı faktör analizi yapmış ve kariyer değerleri ölçeğini oluşturan 14 madde 5 faktör ile boyutlandırılmıştır. Kariyer değerleri boyutları; birinci faktör “*kendini gerçekleştirme*”; ikinci faktör “*bir değer yaratma*”; üçüncü faktör, “*güç kazanma*”; dördüncü faktör, “*otonomi*” ve beşinci faktör olarak da “*saygınlık kazanma*” olarak tanımlamıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin SPSS 21.0 paket programında analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilere ait demografik bilgiler yüzdeler ve frekans yardımı ile hesaplanmıştır. Öğrencilerin kariyer değerleri tutumlarını belirleyebilmek için ölçeğin ve alt boyutlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden elde edilen verilerin normal dağılıp dağılmadığını test etmek için skewness ve kurtosis değerlerine bakılmış ve değerlerin -1 ve +1 arasında olduğu görülerek parametrik testler uygulanmıştır. Bu nedenle ikili karşılaştırmalarda parametrik testlerden bağımsız örneklem t- testi ve ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında ise Anova analizinden yararlanılmıştır. Analiz sonuçlarında farklılığın hangi gruplar arasında kaynaklandığını belirleyebilmek için Scheffe testi yapılmıştır.

Bulgular

Tablo 1

Öğrencilerin Demografik Dağılımı

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	98	44,1
	Erkek	124	55,9
	Toplam	222	100,0
Yaş	18-21 yaş	99	44,6
	22-24 yaş	77	34,7
	25 ve üstü	46	20,7
	Toplam	222	100,0
Sınıf	1.sınıf	75	33,8
	2.sınıf	44	19,8
	3.sınıf	33	14,9
	4.sınıf	70	31,5
	Toplam	222	100,0
Bölüm	Antrenörlük	79	35,6
	Beden eğt öğretmenliği	79	35,6
	Yöneticilik	64	28,8
	Toplam	222	100,0
Lisanslı sporcu olma	Lisanslı	105	47,3
	Lisanssız	117	52,7
	Toplam	222	100,0
Bölüm seçme durumu	İsteyerek	194	87,4
	İstemeyerek	28	12,6
	Toplam	222	100,0

Tablo 1 e göre araştırmaya katılanların %55,9 erkek, %44,6 sının yaşlarının 18-21 arasında olduğu, %33,8'inin 1.sınıf olduğu, %35,6'sı beden eğitimi öğretmenliği ve yöneticilik bölümü öğrencisi olduğu, %52,7'sinin lisanssız olduğu ve %87,4'ünün de bölümü isteyerek tercih ettiğini ifade etmektedir.

Tablo 2

Dağılımın Normallik Testi

Boyutlar	N	Skewness		Kurtosis	
		Statistic	Std.	Statistic	Std.
Kendini Gerçekleştirme	222	-,992	,163	-,438	,325

Bir Değer Yaratma	222	-,901	,163	-,307	,325
Güç Kazanma	222	-,961	,163	,043	,325
Otonomi	222	-,821	,163	-,398	,325
Saygınlık Kazanma	222	-,736	,163	-,395	,325

Tablo 2’de elde edilen verilerin normal dağılım durumunun incelendiğinde çarpıklık katsayısının(skewness) “-1 ile +1” değerleri arasında olması (**Kendini Gerçekleştirme**skewness =-,992; -,438**Kurtosis: Bir Değer Yaratma**skewness: -,901; -,307**Kurtosis: Güç Kazanma**skewness=-,961; ,043**Kurtosis: Otonomi**skewness: -,821;-,398**Kurtosis: Saygınlık Kazanma**skewness:-,736;-,395**Kurtosis**) değişkenden elde edilen puanların normal bir dağılıma sahip olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk vd., 2017).

Tablo 3

Kariyer Değerleri Ölçeği ve Boyutlarının Açıklayıcı İstatistik Bulguları.

Boyutlar	Min	Max	\bar{x}	Sd
Kendini Gerçekleştirme	1,00	5,00	3,94	1,23
Bir Değer Yaratma	1,00	5,00	3,82	1,21
Güç Kazanma	1,00	5,00	3,88	1,15
Otonomi	1,00	5,00	3,68	1,15
Saygınlık Kazanma	1,00	2,50	1,77	,57
Kariyer Değerleri	1,00	5,00	3,80	1,09

Tablo 3’de Çukurova Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri tarafından en çok tercih edilen kariyer değeri ‘kendini gerçekleştirme’ kariyer değeridir. (\bar{x} =3,94). Bunu sırayla ‘güç kazanma’ (\bar{x} =3,88), ‘bir değer yaratma’ (\bar{x} =3,82), ‘otonomi’ (\bar{x} =3,68) izlemektedir. Öğrenciler tarafından en az arzulanan kariyer değeri ise ‘saygınlık kazanma’ (\bar{x} =1,77) kariyer değeridir.

Tablo 4

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Kariyer değerleri algılamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız gruplar için T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	X	Ss	sd	t	p
Kendini Gerçekleştirme	Kadın	98	3,95	1,18	220	,168	,867
	Erkek	124	3,92	1,27			
Bir Değer Yaratma	Kadın	98	3,80	1,17	220	-,173	,863
	Erkek	124	3,83	1,25			
Güç Kazanma	Kadın	98	3,87	1,09	220	-,094	,925
	Erkek	124	3,88	1,20			
Otonomi	Kadın	98	3,59	1,17	220	-,966	,335

	Erkek	124	3,75	1,14			
Saygınlık Kazanma	Kadın	98	1,77	,57	220	,119	,905
	Erkek	124	1,76	,58			
KDT	Kadın	98	3,78	1,06	220	-,175	,861
	Erkek	124	3,81	1,11			

Tablo 4 de yer alan gruplar arasındaki anlamlılığı test etmek için yapılan t-testi sonuçlarına göre; öğrencilerin kendini gerçekleştirme boyutu ($t=,168$; $p=,86$), bir değer yaratma boyutu ($t=-,173$; $p=,86$), güç kazanma boyutu ($t=-,094$; $p=,92$), otonomi boyutu ($t=-,966$; $p=,33$), saygınlık kazanma ($t=,119$; $p=,90$) ve kariyer değerleri genel toplam ($t=-,175$; $p=,86$) puanlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>05$).

Tablo 5

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Kariyer değerleri algılamalarının Lisanslı Sporcu olma durumuna göre Bağımsız gruplar için T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Lisanslı Sporcu	N	X	Ss	sd	t	p
Kendini Gerçekleştirme	Lisansız	105	3,67	1,39	220	-3,141	,002
	Lisanslı	117	4,18	1,01			
Bir Değer Yaratma	Lisansız	105	3,58	1,31	220	-2,777	,006
	Lisanslı	117	4,03	1,09			
Güç Kazanma	Lisansız	105	3,67	1,21	220	-2,590	,011
	Lisanslı	117	4,06	1,06			
Otonomi	Lisansız	105	3,46	1,27	220	-2,634	,010
	Lisanslı	117	3,87	1,01			
Saygınlık Kazanma	Lisansız	105	1,72	,62	220	-1,074	,289
	Lisanslı	117	1,80	,53			
KDT	Lisansız	105	3,58	1,20	220	-2,869	0.05
	Lisanslı	117	3,99	,93			

Tablo 5’de yer alan gruplar arasındaki anlamlılığı test etmek için yapılan t-testi sonuçlarına göre; öğrencilerin; kendini gerçekleştirme ($\bar{x}=4,18$); bir değer yaratma ($\bar{x}=4,03$); güç kazanma ($\bar{x}=4,06$); otonomi ($\bar{x}=3,87$) alt boyutları lisanslı sporcu olma değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Lisanslı sporcuların ortalamaları lisanssız sporculara göre yüksek

bulunmuştur ($p<.05$). Saygınlık kazanma' alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>.05$).

Tablo 6

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Kariyer değerleri algılamalarının bölümü seçme durumuna göre Bağımsız gruplar için T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Bölümü		N	X	Ss	sd	t	p
	Seçme	Durumuna						
Kendini Gerçekleştirme	İsteyerek		194	4,00	1,20	220	2,108	,036
	İstemeyerek		28	3,48	1,37			
Bir Değer Yaratma	İsteyerek		194	3,88	1,19	220	2,091	,041
	İstemeyerek		28	3,37	1,32			
Güç Kazanma	İsteyerek		194	3,90	1,12	220	,991	,387
	İstemeyerek		28	3,67	1,32			
Otonomi	İsteyerek		194	3,71	1,14	220	1,128	,260
	İstemeyerek		28	3,45	1,25			
Saygınlık Kazanma	İsteyerek		194	1,78	,55	220	,982	,327
	İstemeyerek		28	1,66	,73			
KDT	İsteyerek		194	3,85	1,05	220	1,741	,083
	İstemeyerek		28	3,46	1,26			

Tablo 6'da yer alan gruplar arasındaki anlamlılığı test etmek için yapılan t-testi sonuçlarına göre; öğrencilerin kendini gerçekleştirme ($\bar{x}=4,00$); bir değer yaratma ($\bar{x}=3,88$) alt boyutları puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<.05$). Bölümü isteyerek seçen öğrencilerin puan ortalamaları istemeyerek seçen öğrencilerin ortalamalarına göre daha yüksektir. Güç kazanma, otonomi ve saygınlık kazanma alt boyutlarında ise anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>.05$).

Tablo 7

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Kariyer değerleri algılamalarının Yaş değişkenine göre Anova Analizi Sonuçları

Boyutlar	Yaş	N	\bar{x}	SD	F	p
Kendini Gerçekleştirme	18-21 yaş	99	3,83	1,30	3,504	,032
	22-24 yaş	77	3,82	1,28		
	25 >	46	4,36	,85		

Bir Değer Yaratma	18-21 yaş	99	3,73	1,30	2,450	,089
	22-24 yaş	77	3,72	1,27		
	25 >	46	4,17	,85		
Güç Kazanma	18-21	99	3,78	1,25	2,354	,097
	22-24	77	3,81	1,16		
	25 >	46	4,20	,81		
Otonomi	18-21	99	3,57	1,23	3,475	,033
	22-24	77	3,58	1,21		
	25 >	46	4,07	,76		
Saygınlık Kazanma	18-21	99	1,72	,58	2,067	,129
	22-24	77	1,73	,62		
	25 >	46	1,92	,46		
KDT	18-21	99	3,70	1,17	3,551	,030
	22-24	77	3,70	1,14		
	25 >	46	4,18	,68		

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin kariyer değeri algılamalarının yaş değişkenine farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonucunda kendini gerçekleştirme ve otonomi alt boyutlarında anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p < .05$). Farklılığın kaynağını bulmak için yapılan Scheffe testi sonuçlarına göre 25 yaş ve üstü öğrencilerin kendini gerçekleştirme, otonomi ve KDT ölçeği toplam puanları yaşı küçük olanlara göre yüksek bulunmuştur. Bir değer yaratma, güç kazanma ve saygınlık kazanma alt boyutlarında ise anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p > .05$).

Tablo 8

Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin kariyer değerleri algılamalarının sınıf değişkenine göre Anova analizi sonuçları

Boyutlar	Sınıf	N	\bar{x}	SD	F	p
Kendini Gerçekleştirme	1. Sınıf	75	4,41	,99	5,959	,001
	2. Sınıf	44	3,75	1,36		
	3. Sınıf	33	3,71	1,32		
	4. Sınıf	70	3,66	1,21		
Bir Değer Yaratma	1. Sınıf	75	4,21	1,09	4,423	,005
	2. Sınıf	44	3,61	1,45		
	3. Sınıf	33	3,80	,97		
	4. Sınıf	70	3,54	1,20		
Güç Kazanma	1. Sınıf	75	4,26	1,08	4,833	,003
	2. Sınıf	44	3,53	1,40		

	3. Sınıf	33	3,86	,97		
	4. Sınıf	70	3,70	1,02		
Otonomi	1. Sınıf	75	4,12	1,01	7,276	,000
	2. Sınıf	44	3,46	1,28		
	3. Sınıf	33	3,75	1,10		
	4. Sınıf	70	3,30	1,10		
Saygınlık Kazanma	1. Sınıf	75	1,95	,53	5,936	,001
	2. Sınıf	44	1,58	,67		
	3. Sınıf	33	1,87	,44		
	4. Sınıf	70	1,63	,55		
KDT	1. Sınıf	75	4,22	,93		
	2. Sınıf	44	3,55	1,29	6,640	,000
	3. Sınıf	33	3,76	,97		
	4. Sınıf	70	3,51	1,03		

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin; kendini gerçekleştirme, bir değer yaratma, güç kazanma, otonomi, saygınlık kazanma puanları ortalamalarının sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermektedir ($p < .05$). Scheffe testi sonuçlarına göre 1.sınıf öğrencilerin kendini gerçekleştirme, bir değer yaratma, güç kazanma, otonomi, saygınlık kazanma ve KDT ölçeği toplam puanları daha üst sınıflara göre yüksek bulunmuştur.

Tablo 9

Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin kariyer değerleri algılamalarının Bölüm değişkenine göre Anova analizi sonuçları

Boyutlar	Bölüm	N	\bar{x}	SD	F	p
Kendini Gerçekleştirme	Antrenörlük	79	4,03	1,29	11,771	,000
	Beden Eğitimi	79	3,46	1,29		
	Yöneticilik	64	4,40	,80		
Bir Değer Yaratma	Antrenörlük	79	3,86	1,38		
	Beden Eğitimi	79	3,39	1,13	10,305	,000
	Yöneticilik	64	4,28	,89		
Güç Kazanma	Antrenörlük	79	3,84	1,37		
	Beden Eğitimi	79	3,56	1,03	7,965	,000
	Yöneticilik	64	4,31	,83		

Otonomi”	Antrenörlük	79	3,77	1,25	15,853	,000
	Beden Eğitimi	79	3,17	1,15		
	Yöneticilik	64	4,19	,71		
Saygınlık Kazanma	Antrenörlük	79	1,73	,67	6,185	,002
	Beden Eğitimi	79	1,64	,55		
	Yöneticilik	64	1,97	,41		
KDT	Antrenörlük	79	3,84	1,24	12,946	,000
	Beden Eğitimi	79	3,38	1,04		
	Yöneticilik	64	4,26	,68		

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin kendini gerçekleştirme, bir değer yaratma, güç kazanma, otonomi, saygınlık kazanma puanları ortalamalarının bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Anova testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermektedir ($p<.05$). Scheffe testi sonuçlarına göre spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilerin; kendini gerçekleştirme, bir değer yaratma, güç kazanma, otonomi, saygınlık kazanma ve KDT ölçeği toplam puanları diğer bölüm öğrencilerine göre yüksek bulunmuştur.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma kapsamında Spor Bilimler Fakültesi öğrencilerinin kariyer değerleri ve kariyer değerlerinin bazı demografik faktörlerle (cinsiyet, yaş, akademik bölüm, bölümü seçme durumu, lisanslı sporculuk durumu) ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın bulguları gözden geçirildiğinde; katılımcıların kariyer değerlerine genel olarak yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir. Kariyer değerlerinin cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür. Çalışmamızda cinsiyete göre farklılık çıkmamasının sebebi olarak, diğer bölümlere göre farklı disiplinlerde eğitim almaları yani meslekleri gereği sporla iç içe olmaları, buna bağlı olarak da değerlerin cinsiyete göre değişmeyeceği düşüncesine inanmaları gösterilebilir. Koca (2010) üniversitenin farklı bölümleri üzerinde yaptığı araştırmasında ise kariyer değerleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını tespit etmiştir.

Kariyer değerlerinin lisanslı sporcu olma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Lisanslı sporcuların kariyer değerleri ortalamalarının lisanssız sporcuların kariyer değerleri ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun sebebi olarak lisanslı sporcular düzenli ve aktif spor yaptıklarından gerekli motivasyonu sağlamış oldukları, buna bağlı olarak spor yoluyla kendini gerçekleştirme ve güç kazanma gibi kariyer değerlerine ulaşmış olmaları gösterilebilir.

Kendini gerçekleştirme ve bir değer yaratma boyutlarında bölüm seçme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Çalışmamızla paralel olarak Şentürk ve Buran (2015) ön lisans öğrencilerinin kariyer değerlerini etkileyen faktörler üzerine yaptıkları çalışmada kariyer değerleri ile bölüm seçme değişkeni arasında anlamlı farklılık tespit etmişlerdir.

Kendini gerçekleştirme ve otonomi faktörlerinin yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Tüm yaş gruplarında öğrencilerin kendini gerçekleştirme kariyer değerine katılımı yüksek düzeydedir. Kendini gerçekleştirme eğilimine sahip olan bireyler, kendilerini sürekli geliştiren, fikirlerini gerçekleştirmede özgür olmanın önemli olduğuna inanan, toplum refahını arttırmaya katkıda bulunan ve ilerlemek için bilgi ve yeteneklerini kullanabilecekleri işleri tercih eden bireylerdir. Bununla birlikte yaş grubu 25 ve üstü gruptaki öğrencilerin kendini gerçekleştirme eğiliminin diğer gruplara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Bunun sebebi olarak yaş ilerledikçe hayattan beklenti ve isteklerin anlamlı biçimde şekillenmesi ve bireyin kendini gerçekleştirme değerine daha yakın olmasına bağlı olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte yaş arttıkça otonomi eğiliminin arttığı söylenebilir. Otonomi eğilimine sahip olan bireyler de rekabet ve başarıyı kariyerlerinde öncelikli gören, kendi çalışma şekillerinde ve kendi kuralları altında çalışmayı tercih eden bireylerdir. Bunun sebebi olarak bireylerin yaşları ilerledikçe kendi çalışma stillerini ve çalışma kurallarını belirleyip buna göre hareket edebilecek bilgi, yetenek ve deneyime sahip olduklarına inanmaları olabilir. Benzer çalışmalar incelendiğinde Şentürk ve Buran(2015) yaptıkları çalışmada kariyer değerlerinin yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık yarattığını bulmuşlardır. Başol, Bilge ve Kuzgun (2012) yaptıkları çalışmada kariyer değerleri ile yaş arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulmuştur. Bu çalışmalar bizim araştırmamızla paralellik göstermektedir. Bunun yanında, Karakaya ve diğerlerinin (2013) yaptıkları araştırma sonucunda ise kariyer değerleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Kendini gerçekleştirme, bir değer yaratma, güç kazanma, otonomi ve saygınlık kazanma değerlerinin sınıf değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Birinci sınıf öğrencilerinin kariyer değeri ortalamalarının diğer sınıf ortalamalarına göre daha yüksek bulunmuştur. Bunun nedeni olarak, kariyer planlama hedeflerinin ilk adımı olan istediği alanda üniversite eğitimine başlamış olmaları, heyecanlı ve istekli olmaları gösterilebilir. Çiftçi ve Hırlak (2019) Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin kariyer değerleri üzerine yaptıkları çalışmalarında öğrencilerin kariyer değerleri ile okudukları sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmişlerdir.

Kendini gerçekleştirme, bir değer yaratma, güç kazanma, otonomi ve saygınlık kazanma kariyer değerlerinin bölüm değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Bununla birlikte spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin tüm boyutlara diğer bölüm

öğrencilerine göre daha fazla önem verdikleri görülmektedir. Bunun sebebi olarak spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenliği ve antrenörlük bölümü öğrencilerine göre daha fazla yönetimsel eğitim almaları ve aynı zamanda spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin yüzde ellisinin ikinci veya üçüncü üniversiteleri olduğu için kariyer değerlerinin de diğer bölümlere göre daha belirginleşmiş olacağı düşünülebilir. Koca (2009) tarafından yapılan araştırmada da, kariyer değerleri ile akademik bölüm arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca Şentürk ve Bagan (2015) yaptıkları çalışma sonucunda kariyer değerlerinin okudukları bölüme göre anlamlı farklılık yarattığını tespit etmişlerdir. Bu çalışmalar bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir.

İnsan hayatındaki en önemli dönüm noktalarından biri hayatları boyunca severek yapabilecekleri ve başarılı olabilecekleri bir meslek tercih etmeleridir. İstedikleri mesleği seçme özgürlüğüne sahip olan gençler, gelecekte mutlu olacakları iş doyumuna ulaşacakları, doğru meslek seçimini daha iyi yapacaklardır. Öğrencilerin kendi yetenekleri ve kariyer değerleri hakkında bilgi sahibi olmaları onların meslek seçimlerine yönelirken doğru tercih yapmalarına neden olacaktır. Çalışma hayatına atıldıktan sonra sahip olunan kariyer değerlerinin ön plana çıktığı ve onların doğrultusunda gayret edildiği görülecektir. Bu nedenle gençler tarafından özellikle üniversitede okunacak bölüm tercih edilirken yani kariyer seçimi yapılır iken, kişisel yeteneklerini ve sahip oldukları değerleri göz önünde bulundurarak kendileri için en iyi olan mesleği seçmeye özen göstermelidirler.

Bu konu ile ilgili yapılacak bundan sonraki çalışmalarda kariyer değerlerinin spor alanındaki çeşitli meslek alanlarında çalışan profesyonellerin katılımı ile gerçekleştirilmesi, bilgi ve yetenekleri doğrultusunda kariyer değerlerinin anlaşılmasına ve kişinin hedeflerine yön vermesine yönelik sonuçlar elde etme imkânı sunacaktır.

Kaynaklar

- Aktaş, H., Çetin, C. (2005), Hava Harp Okulu Endüstri Mühendisliği İle Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F, Öğrencilerinin Kariyer Değerlerinin Karşılaştırılması, M, Üniversitesi (Dü.), XII, Ulusal Yönetim Ve Organizasyon Kongresi (s, 191-194), İstanbul.
- Anılan, H., Çemrek, F. ve Anagün, Ş.S. (2008). Ortaöğretim Öğrencilerinin Meslek Seçimi Ve Üniversite Tercihlerine İlişkin Görüşleri (Eskişehir örneği). e-Journal of New World Sciences Academy, 3(2); 238- 249.
- Başol, O., Bilge, E. ve Kuzgun, Ş. (2012) Öğrencilerin Kariyer Değerlerini Etkileyen Unsurların Tespitine Yönelik Bir Araştırma: Bireysel Değerler, Electronic Journal of Vocational Colleges, Aralık, 57-68.
- Batur, Z. H., Adıgüzel, O. (2014), Schein'in Kariyer Değerleri Perspektifinde Öğrencilerin Kariyer Tercihlerini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Isparta İli Fen Lisesi Öğrencileri Örneği, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 42, s. 327-348.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. Ve Köklü, N. (2017). Sosyal bilimler için istatistik (19.baskı). Ankara: Pegem Yayınları
- Can, H., (1997), Yönetim ve Organizasyon, 4.B., Siyasal Kitabevi, Ankara.

- Çiftçi, G.E., Hırlak B. (2019). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Kariyer Çapalarının Bazı Sosyo - Demografik Faktörler Açısından İncelenmesi, BMIJ, 7(5): 2385-2407 doi: <http://dx.doi.org/10.15295/bmij.v7i5.1266>
- Erdoğan, N. (2003), Kariyer Geliştirme, Kuram ve Uygulama, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Erdoğan, N. (2004). "Career Orientations of Salaried Professionals: The Case of Turkey", Career Development International, 9(2): 153-175.
- Genç, G., Kaya, A. ve Genç, M. (2007) İnönü Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(4), 49-63.
- Halis, M., Cumaliyeva, D. (2016) The Effects Of Spiritual Values On Career Values In Career Choice: A Research On Students. Route Educational and Social Science Journal Volume 3(2).
- Karakaya, Y.E., Karataş, Ö., Özdenk, Ç. ve Karataş, F. (2013). Üniversiteli Sporcu Öğrencilerin Kariyer Değerleri Algısı, Doğu Üniversitesi Dergisi, 14(1), 86-94.
- Koca, A.İ. (2009). Üniversite öğrencilerinin değerleri ve bireysel özellikleri ile kariyer tercihleri arasındaki ilişki: Çukurova Üniversitesi'nde bir araştırma, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Murphy, S.A. (2001). Study of career values by generation and gender. Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences
- Schein E. H., (1980). Organizational Psychology, Prentice-Hall Inc., Englewood Cliffs, New Jersey.
- Schein, E.H. (1990). Career Anchors And Job/Role Planning: The Links Between Career Pathing and Career Development, MIT Sloan School of Management, 1-21.
- Soysal, A., Söylemez, C. (2014), İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Bireysel Kariyer Planlamalarına Etki Eden Faktörler: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Örneği, International Journal of Economic and Administrative Studies, 6(2), s. 23-38.
- Şentürk, E.E., Buran, K. (2015)Önlisans Öğrencilerinin Kariyer Değerlerini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma.Electronic Journal of Vocational Colleges- Kasım 2015 14.Bürokon Özel Sayısı.